

KRAJSOVSZKY GÁBOR

**EGYHÁZÁNAK, NEMZETÉNEK TÁMASZA ÉS
VÉDELMEZŐJE**

**Szerkesztett konferencia előadás Mindszenty József
hercegprímás kiszabadulásának emlékére**

Kiadó: Krajsovszky Gábor

ISBN 978-615-81287-0-4

Rákosszentmihály, 2018. október 27.

Krajsovszky Gábor¹: "Egyházának, nemzetének támasza és védelmezője"²

Rákosszentmihály, 2018. október 27.

Bevezető

„Pünkösdi ünnepén oázist keresünk a számkivetés kietlenségében. A végtelen homoktengeri Szaharában is csobognak az élet forrásai némely helyen. Vannak ép, üde pálmák és vannak fölélénkülő emberek testben és lélekben. Az a kérdés, hol vannak a mi oázisaink, akik a Szaharát járjuk, és akik óhajtjuk az oázis könnyebbségét. A Szentlélek által vezetett Anyaszentegyháznak a kebelén van ez az oázis!”³ Így elmélkedett Mindszenty bíboros arról az Egyházzal, amely Pünkösdkor született meg és indult el az apostolokkal, mint a hitnek bátor terjesztőivel.

A Bangha Béla és Ijjas Antal neves egyháztörténészek szerkesztésében megjelent könyvsorozat a kereszténység kezdetének idejéről a következőket írja:

„Az apostolok egyszerre minden félelmet letéve, minden ingadozást végleg leküzdve indultak el a Megfeszítettet prédikálni a világnak. (...) A pogányság nem halt meg ugyan egyszerre, de halálra volt sebezve. Helyében lassan, biztosan, sokat ígérően szállt fel a magasba egy új világtörténelmi kornak szimbóluma: Krisztus keresztje.”⁴

Ugyanez a könyv a XI. Pius pápaságának ideje alatt történelekről zárszavában a következőképpen határozza meg az akkor egyház helyzetét és az akkori keresztény nemzedék feladatait:

„1933-ban, Krisztus Urunk kereszthalálának 1900 éve évfordulóján szentévet hirdetett. Ez a szentév óriási tömegeket vonzott Rómába, felragyogtatta az egész világon az Egyház dicsőségét, azt a dicsőséget, amely ellen már jelentkeztek a kor, a birodalmak, a világ ama új ellentmondásai, amelyekkel megküzdeni ennek a nemzedéknek a feladata!”⁵

¹ A szerző valamennyi, releváns *teológiai és egyháztörténelmi* közleménye az MTMT adatbázisban /a Teljes dokumentum vagy az Egyéb URL opciókra kattintva/ közvetlenül is olvasható, illetve hallgatható:

https://vm.mtmt.hu/search/slist.php?nwi=1&init=1&ty_on=1&url_on=1&cite_type=2&orderby=3D1a&locati on=mtmt&stn=1&AuthorID=10055534

<https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=10055534&view=simpleList>

² Az előadás szerkesztett videó felvétele az alábbi elérhetőségen tekinthető meg:

https://www.youtube.com/watch?v=Orc4rc05_Mc

'Mindszenty József, egyházának, hazájának támasza és védelmezője – Dr. Krajsovszky Gábor előadása' címmel. Szerkesztő: Pannoniai Boglárka Erzsébet. Operatőr: Zámbo László. Vágó: Pannoniai Boglárka, Kovács Zoltán Márton. Archív fotók: Dr. Krajsovszky Gábor magángyűjteménye.

³ Mindszenty József szentbeszéde – Bamberg, 1972 Pünkösdi. Vasárnapi Levél 1972. (7/8) 309-315. Szabad Európa Rádió 1972. (eredeti hangfelvétel)

⁴ A keresztény Egyház története. I. 38; 296. Pázmány Péter Irodalmi Társaság Budapest, 1937. Szerkesztő: Bangha Béla és Ijjas Antal.

⁵ A keresztény Egyház története. VIII. 264. Pázmány Péter Irodalmi Társaság Budapest, 1941. Szerkesztő: Bangha Béla és Ijjas Antal.

A mai kor befolyásos, radikálisan keresztényellenes vezetőinek morális dekadenciája, a kereszténység szándékos tönkretételére, burkolt vagy nyílt üldözésére, igazságtalan diszkriminálására irányuló szándékos törekvése ma sem kisebb kihívás a hithirdetést, a hazaszeretetet értelmi-akarati és érzelmi oldalról akár küzdelemmel, harccal, áldozattal is elősegítő erők részére. A Magyar Haza és egész Európa védelme – az emberileg majdhogynem esélytelen küzdelem ellenére – elemi erkölcsi kötelesség: ma a morál és a vallási műveltség – amelyek a jólétnek nemcsak kétségtelen tartozékai, hanem egyben előfeltételei is – leírhatatlanul alacsony szinten vannak! Ezen pozitívumok gyarapításával és minél szélesebb körben történő továbbadásával viszont lehetőség nyílhat a minden téren való jólét előmozdítására is.⁶

A múlt század húszas éveitől több mint fél évszázadon keresztül az ateista bolsevizmus uralta emberek százmillióit. ***Ma, a bolsevizmussal közös – istentelen – töről fakadó liberalizmus és globalizmus hajtja egyre inkább uralma alá a környező nemzeteket.***⁷ Bangha Béla, a nagy apologéta 1940-ben a Világnézeti válaszok című könyvében szereplő, az akkori oroszországi állapotokat negatív példaként bemutató cikkely ***a mai újpogány helyzetre*** is e tekintetben változatlanul aktuális.

„A modern társadalom megvan vallás nélkül is – nem nagyon van meg, s ahol megpróbál nélküle meglenni, mint a bolsevista Oroszországban, ott pokol és örökös fegyház az emberek élete. Ahol nincs vallás, ott a társadalom ragadozó farkasok marakodó helye: ott kizsákmányolás van és erőszak, háború, terror és egymás pusztítása. A társadalom megvan vallás nélkül? Vajon meglehet-e lelkiismeret nélkül? Erkölcs nélkül? Tekintély nélkül és jogtisztelet nélkül? Szeretet nélkül? Béke nélkül? Igazság nélkül? Márpedig ezek a dolgok mind, a társadalmi együttélésnek ezek az erkölcsi alapjai, legalább is nagyon ingatag talajon állnak ott, ahol nem az istenhit sziklatalapzatába ágyazódnak be. Az emberek úgy is sokszor oly zsarnokok, gonoszok, önzők és jellemtelenek tudnak lenni; hát, még ha végleg megszűnnék lelkiismeretükben az Isten törvényeinek tudata! A mai társadalmi élet oly sok tekintetben nyomorult és lezüllött, de ennek éppen az az oka, hogy sokan elfordultak a vallástól, a lelkiismeret és erkölcs e legmélyebb gyökerétől s nem a legmagasabb, isteni Eszmény, hanem a saját önös hajlamaik szerint élnek.”⁸

Egy ország alapját az erős családok képezik, amelyek erős nemzetet alkotnak. Mindszenty József 1956. november 3-i rádióbeszédében az alábbiakban határozta meg a helyesen értelmezett nemzeti öntudatot és annak köteles közéleti következményeit.

⁶ A Mária Rádió adásában 21 részes sorozat mutatja be Mindszenty-Pehm József életét (1892-1975), „*Hűséggel az Egyházhoz és a Magyar Hazához*” címmel, jelen írás szerzőjének műsorvezetésében. Az egyenként 40 perces időtartamú adások a Mária Rádió hangarchívumába folyamatosan feltöltésre kerülnek, ahol – regisztrációt követően – visszahallgathatók: https://hangtar.mariaradio.hu/Huseggel_az_Egyhazhoz_es_a_magyar_hazahoz

⁷ „A szabadkőművesség ugyanaz szalonkabátban, mint a bolsevizmus mezítláb.” – Mindszenty József kijelentése Amerikában. In: Csonka Emil, Krónika Mindszenty bíboros amerikai útjának egyik jelentős szakaszáról. München, 1974 (kézirat). 64.

⁸ Bangha Béla S.J.: Világnézeti válaszok. Korszerű vallási kérdések és ellenvetések megvilágítása. Pázmány Péter Irodalmi Társaság. Budapest, 1940.
http://mtdaportal.extra.hu/books/bangha_bela_vilagnezeti_valaszok.pdf

„Himnuszunk így folytatódik: ha küzd ellenséggel. De mi rendkívül súlyos helyzetünkben is azt reméljük, hogy nincsen ellenségünk. Mi sem vagyunk ellenségei senkinek sem. Minden néppel és országgal barátságban akarunk élni. Egy olyan nemzetnél, mint a magyar, amelynek történelmi törzse mélyen gyökeredzik a múltban, különböző korszakok ismerhetők fel abban az érzésben, amivel helyet foglal a többi nép között. Fordulatairól, árnyalatairól le lehet olvasni fejlődésének jegyeit. Korunknak azonban általános jellemzője, hogy minden népnél egy irány felé halad a fejlődés. *A régi nacionalizmusokat mindenütt át kell értékelni. A nemzeti érzés ne legyen többé harcok forrása az országok közt, hanem az igazság fundamentumán a békés együttélés záloga. A nemzeti érzés virágozzék az egész világon a népek közös kincseit képező kultúrártékek területén. Így az egyik ország haladása a másikat is előreviszi.*”⁹

Az alábbiakban a fent megfogalmazott szempontok alapján összeállított, Mindszenty-Pehm József korábbi és újabb megnyilatkozásaiból olvashatunk idézeteket, rövid történeti háttér ismertetésével, valamint ezekhez közvetetten vagy közvetlenül kapcsolódó, közelmúltbeli egyháztörténeti aktualitásokat.

Veszprémi körlevél-tervezet

Mindszenty József veszprémi püspök 1945 májusában körlevél-tervezetet állított össze a Világháborút követő erkölcsi és anyagi romokból való talpra álláshoz. A körlevélnek több fogalmazványa maradt fenn. Az alábbiakban ebből olvashatunk részleteket.

„Népünk gyásza a mi gyászunk, hogy az általános gyászban rámutathatunk három életre és három sírra, amelyek mindegyike a magyar püspöki kar és a magyar katolikus Egyház fájdalma, de büszkesége és dicsősége is. Bárány Vilmos győri püspök az a jó pásztor, aki életét adta juhaiért (Jn 10,11). Élete, halála szeretet, óvás és atyai védelem a gyengébb irányában. Egy győri püspök áldozatát kívánta Muhi is, Mohács is, de 1945 is. Női kezek hála-virágai bizonyára állandóan virítanak a sírján. Közvetve a háború izgalmi vitték el hercegprímásunk világraszóló egyéniségét a Magyar Sion ormáról, mert szíve nem bírta már népe gyötrelmes vergődését: gr. Mikes János címzetes érseket, akit szintén szívbaja vitt el a dunántúli előrenyomulás idején. A hadak útján kiterített holttestük mellé nem mehettünk oda, de áldott legyen emlékü, mint a több százezer magyar háborús áldozatáé is! Életáldozatuk legyen engesztelés a haragvó ég felé a magyar siralomvölgyből.

De éppen a nagy veszély közepette nem szabad magunkat átengednünk a fájdalomnak, mert az csüggeteg tétlenségbe süllyeszt. Ma pedig tettekre és önfeláldozó munkára van szükség. Ebből a munkából nekünk, katolikusoknak nagymértékben ki kell vennünk részünket. Sohasem volt még itt, ezen a földön elismerésre méltó, fejlődőképes magyar élet a katolikus Egyház támogatása nélkül, nem is lesz soha. Fontoljuk meg tehát feladatainkat és adjuk át magunkat a célravezető, megfontolt munkának.

⁹ Mindszenty József 1956. november 3-án elmondott rádióbeszéde. Szabad Kossuth Rádió Budapest, Szabad Petőfi Rádió Győr. In: <http://mek.niif.hu/01900/01937/html/szerviz/dokument/mindsts.htm>

Szent István kora óta először fordul elő, hogy az ország alapvető újjárendezésének kérdésében szóra sem méltatták a püspökeiteket. nem is vállaljuk a történelmi felelősséget. Óvást emelünk a tudás és képzettség értékének a lekicsinylésére valló jelenségekkel szemben. A nyugati demokrácia szelleme azt kívánja, hogy a színvonalat emeljük és ne épp az emelésre szoruló szintjét tegyük élre. Európa mai sorsa semmit sem mutat annyira, minthogy – minden foglalkozás iránti teljes tisztelettel mondjuk – egyes altisztek fővezérsége, kézművesek államfősége hova vezetett? Kinek milyen nincs, azt nem adhatja; de törekedhetik és igyekezzék is mindenki megszerezni a maga és a köz javára azt a szellemi értéket, amivel ma még nem rendelkezik. Ezen a téren az Egyház a példa, amely minden társadalmi rétegből kiemeli vezetőit, nagyjait és szentjeit. Ennek az Egyháznak nem kell népiségről és demokráciáról leckéket vennie, történelme a legjobb útmutatás mindkettőre.

A demokráciát sokan hirdetik, de igazi jelentésével nem akarnak tisztában lenni; a személyiség tisztelete és a polgári szabadság elválaszthatatlan tőle.

Nem szándékozunk – kedves Hívek! – ezek feltárásával és megállapításával bizalmatlanságot ébreszteni a kormányzat iránt. Ahol vallásellenes törekvések mutatkoznak, azt ti magatok is látjátok, azt ti magatok s lelkiismeretetek szerint az ilyen alakulatokat elkerületek. Ahol viszont ilyen kisiklások nincsenek: ott közreműködtetek eddig is s dolgozhattok tovább.”¹⁰

Mindszenty-Pehm József ifjúkori Mária-tisztelete

Mindszenty-Pehm József az elemi iskola öt osztályát elvégezve, 1903-ban a premonstreiek szombathelyi főgimnáziumában folytatta tanulmányait. Itt a premonstre atyák nagy hangsúlyt adtak az ifjúság vallásos és hazafias szellemű nevelésének, amelyre jó eszköznek bizonyult a Mária-Kongregáció és az önképzőkör. Mint a Mária-Kongregáció prefektusa, 1910. június 8-án, a Kongregáció évváró ünnepségén szabad-előadás formájában többek között az alábbiakat mondotta:

„A Mária-Kongregáció az ifjúság életében – Amióta isteni Üdvözítőnk szavai elhangzottak a Genezáret-tó partján és ott Pétert, a köszált az emberek halászává tette, azóta tomboló viharok dacára is rendületlenül áll az egyház, hogy teljesítse hatalmas küldetését, a népek tanítását és nevelését. Igen! Az egyház tanításra és nevelésre van hivatva, csakhogy ma már igen sokan vannak olyanok, akik fennen hirdetik, hogy nekik nem kell az egyház középkori, bigott szelleme. – Korunk az élet és rombolás harcának korszaka, melyben világnézetek vívnak nagy tusát.

A romboló szellem kikezdte ifjúságunkat is, kiölte belőle a lelkesedést mindazért, ami szép és magasztos; gonosz kezek megfosztották idealizmusától és megakadályozták, lelkének magasba szárnyalását. Pedig az ifjúkor, ha egyszer elmúlik, többé vissza nem jő s keserves

¹⁰ Mindszenty József közös püspökkari körlevél tervezete, 1945. május (VFL I.1.44.a. 2367/1945. 1r-7v, gépelt)
In: „Püspök urat is őrizetbe veszem” – Források a veszprémi egyházmegye második világháborús veszteségeiről
II. Szerkesztette: Varga Tibor László. Veszprém (Veszprémi Főegyházmegye kiadványa), 2018. 641-645.

lesz annak az élete, aki az ifjúkorból, a legszebb korból is csak fájó emlékeket hozhat magával.”¹¹

Boldogasszony Éve (1947. augusztus 15 – 1948. december 8.)¹²

Ahogy az előzőekben láttuk, Mindszenty-Pehm József Mária-tisztelete már premontrei diák korában megmutatkozott. 1945-ben esztergomi érsekké történt kinevezése után, 1947-ben látogatást tett az ottawai Mária-kongresszuson, amelyet követően határozta el a magyar Boldogasszony Év megrendezését.¹³

>Mindszenty József bíboros hercegprímás 1947. június 13-án – 12 nappal Nagy Ferenc miniszterelnök lemondása után – indult el Kanadába, hogy ott részt vegyen a június 18–22 között megrendezendő ottawai Mária-kongresszuson. A hercegprímás felfigyelt a kanadai katolikusok példás Mária tisztelete, akik „minden alkalommal hatalmas tömegekben jelentek meg a Világkongresszus ünnepségein.” Mindszenty – amint azt emlékirataiból tudjuk – hazatérőben, a repülőgépen, az óceán felett átgondolta az Ottawában támadt ötletét: „egy megrendezendő magyar Boldogasszony-év tervét.” A püspöki kar július 25-i ülésén elfogadta a bíboros Mária-év hirdetésére vonatkozó javaslatát, s augusztus 15-re kitűzték az országos Boldogasszony-év megnyitását. Augusztus 15-én az ország minden templomában felolvasták a püspöki kar körlevelét, amelyben a főpapok felhívják a hívek figyelmét: „a Boldogasszonynak szentelt esztendő csak akkor éri el a célját, ha a magyarság lélekben is újra Mária nemzetévé lesz.” Esztergomban a nyitó szentmisét 60 ezer zárandok hallgatta.<¹⁴

A több mint egy év alatt a hercegprímás számtalan alkalommal vett részt a Mária-napi rendezvényeken és tartott nagy tömeg előtt szentbeszédet. A kommunisták a hercegprímás nyilvános fellépéseiben provokációt láttak és ennek megfelelően mindent megtettek, hogy korlátozzák azokat. Természetesen nem minden esetben sikerült a rendezvények menetét megzavarni, onnan az embereket távol tartani, ekkor viszont a helyi kommunista vezetés – a felsőbb utasításokat szem előtt tartva – igyekezett minél több információt összegyűjteni a Mária-napi eseményekről.¹⁵

Ilyen „információgyűjtés” eredménye az a néhány oldalnyi, alábbiakban – tudomásunk szerint – elsőként közölt szövegrész is, amely Mindszenty bíborosnak a Bajai Mária-napokon

¹¹ Kuntár Lajos: Mindszenty József Mária-tiszteletének ifjúkori dokumentuma. Vasi Szemle 2005. LIX. évfolyam 4. szám 405-407.

¹² A Magyar Kurír 1948. december 12-i jelentése szerint a Boldogasszony Év ünnepségein és zárandoklatain 4 601 322 hívő vett részt. In: Mindszenty Okmánytár III. Sajtó alá rendezte: Dr. Vecsey József. München, 1957. 246.

¹³ Ezzel kapcsolatban megemlítendő még, hogy az Actio Catholica elnöksége 1947 januárjában arról tárgyalt, hogy a következő év vezérgondolata „Máriával Jézushoz!” legyen, és az év során szervezzenek Mária-kongresszust.

<http://www.jelujsag.hu/a-maria-ev-mint-politikai-esemeny>

¹⁴ Medgyesi Konstantin: Mindszenty Bíboros Makón. Makó, 2003.

A Makói Keresztény Értelmiségi Szövetség füzetei 36

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/egyhartortenet/Makoi_kereszteny_fuzetek/pages/036/001_mo.htm

¹⁵ Czetz Balázs: Mindszenty Bodajkon. Egyháztörténeti Szemle 9. évfolyam 1. szám A. D. MMVIII (2008)

<http://www.uni-miskolc.hu/~egyhtort/cikkek/mindszenty-bodajkon.htm>

elmondott beszédjeiből való. A korábban megjelent szövegközlések¹⁶ a beszédeknek ezeket a részeit nem tartalmazzák.

A Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár /*Archivum Archidioecesis Colocensis*/ elektronikus anyagában található könyvrészlet 1948-as évről szóló kronológiai részében két cikkelyben olvasható rövid ismertetés a Bajai Mária-napok eseményeiről.

>”Április 10. Grösz érsek körlevélben közölte az egyházmegyei Mária-napok bajai programját. A június 12-13-ra tervezett program a Boldogasszony Éve legfontosabb egyházmegyei eseménye volt. Az első, szombati nap az ifjúságé volt, a második a felnőtteké. A programban ifjúsági- és ministráns találkozó, hangverseny, fogadások, gyertyás körmenet és esti szentségimádás is szerepelt, Mindszenty bíboros minkét nap programján részt vett. (2269/48. Körl.)”

„Június 12-13. Baján Mária-napokat tartottak Mindszenty bíboros, a püspöki kar számos tagja, a zirci apát, 135 pap és hatalmas hívőssereg részvételével. (BM-GJ) Grösz érsek körlevéli beszámolójából kiderül, hogy ő maga betegség miatt végül nem tudott részt venni a rendezvényen. Mindszenty bíboros a vasárnapi misén a becslések szerint 75 ezer ember előtt prédikált, de a program csúcsát a létszám tekintetében a vasárnap esti gyertyás körmenet és szentségimádás jelentette, melyen 80 ezren vettek részt. (4151/48. Körl.)”¹⁷

Bajai beszédrészletek¹⁸

„Amióta a magyar földön törvényeket hoztak 1917-ig, hétezer a magyar törvények száma. Ezek közül a legelső, a legszebb a most is fennálló magyar törvénykönyvben Szent István királynak Szent Imréhez adott nevelési oktatása és Szent István alakján keresztül az egész magyar ifjúsághoz adott nevelése. Mint ahogyan a két kötéltáblán van a Tízparancsolat, Szent István oktatásából összefogva egy tízparancsolatot, a magyar nemzet ifjúságának tízparancsolatát lehetne levonni. Én nem mondom el nektek emellett a mikrofon mellett mind

¹⁶ Mindszenty Okmánytár III. Sajtó alá rendezte: Dr. Vecsey József. München, 1957. 22-223. Egyházam és Hazám III. Összegyűjtötte, bevezette, jegyzetekkel ellátta: Beke Margit. Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye és a Szent Gellért Kiadó és Nyomda közös kiadása, Budapest, 1997. 90-94.

¹⁷ A Kalocsai Érsekség 100 esztendeje. A Kalocsa-Bácsi Érsekségtől a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegyéig 1909-2009. Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye, 2009. I/ rész – Lakatos Andor: A változások évszázada. Fejezetek a Kalocsai Főegyházmegye 20. századi történetéből.

<http://archivum.asztrik.hu/?q=oldal/1948-az-egyhazi-iskolak-allamositasa-szazezrek-a-katolikus-rendezyenyeken>

¹⁸ ÁBTL 3.1.5. O-13405/1 Magyar Római Katolikus Püspöki Kar. Megnyitva: 1950. XI. 16. javaslat objektum dosszié nyitására. Budapest, 1950. szeptember 13. Alulírott Ipper Pál áv.ny. hdgy (államvédelmi nyomozó hadnagy – KG) /beosztva I/2 b. alosztály/ a magyar r. katolikus püspöki karra vonatkozó, a hatóságoknál meglevő és beérkezett terhelő anyagokat átvizsgáltam. Megállapítottam, hogy a magyar r. kath. püspöki karban működő ellenséges elemek felderítésére és a rájuk vonatkozó terhelő adatok összegyűjtésére objektum dosszié felfektetése és nyilvántartásba vétele szükséges. Ipper Pál áv.ny.hdgy I/2 b. alosztály Jövőhagyta: Rajnai Sándor áv.szds. alosztályvezető. Megerősítette: Szöllősi György áv.ales. osztályvezető (szds: százasos; ales: alezredes – KG) ÁBTL 3.1.5. O-13405/1 Magyar Római Katolikus Püspöki Kar 31. Az értékes szakmai konzultációért, valamint a dokumentumok előkészítéséért és rendelkezésre bocsátásáért köszönetet mondok Vörös Gézának és Pöcz Erzsébetnek, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára levéltárosainak.

a tízet, beérem, ha ötöt meghallgattok belőle, de elmondom legalább azt az ötöt, melyet ez a mikrofon nem akar közvetíteni. Első: tisztelni kell az Egyházat! S én tudom, hogy minél jobban ócsárolják az édesanyákat, ti annál jobban ragaszkodtok hozzá. Az Egyház Krisztustól kapott égi adomány, aki itt tevékenykedik a földön, a bölcsőtől a sírig átkísér, átnevel bennünket az örökkévalóságba. Második törvény: becsüld az Egyháznak papjait! S ha hallanátok, elhinnétek-e, hogy a leggonoszabbak a világon az egyház főpapjai? A harmadik törvény pedig: tiszteljétek az ősokeket a magyar történelemben. S mindenkivel meg kell követetni azt, amit a törvény megkövetel. Az igazságos nép ítéletében is igazságos, és mindenütt az igazságot keressétek. Az igazságos ítélethez tartozik az is, hogy ha a veréb ambicionálja a fecske fészket, ne felejtsetek el, hogy a fecske tisztességes munkája tapad a fészkekhez, a veréb csak bearcátlankodik. Imádság és jócselekedet. Az utolsó két parancsolat. Magyar ifjúság, imádkozzál! Itt az idő, hogy tegyünk minél több jót magyar testvéreinkkel, különösen a leginkább rászorulókkal. Ha ezt a tízparancsolatot odatesszük a másik kő tábla Tízparancsolata mellé, akkor valóban a Mária-tisztelet mindennek az alapja. Nem csak a Mária-tisztelethez és a hazához fog szorosan odakapcsolni minket, hanem összekapcsol a két erőn keresztül utunk céljával, Krisztussal.”¹⁹

„Az Egyházzal sokat mondanak, és sokat kitalálnak. Azt is mondják, hogy eljárt felette az idő, azt is mondják, hogy csődbe jutott; hát én itt, ezen a nagy téren nemigen látom a csődöt. Azt is mondják, hogy az az Egyháznak nincsenek történelmi eredményei. Mi ezt másképp tudjuk. A történelem tanítja azt is, hogy amikor a XVI. században pogány humanizmus vallástalanná tette az olasz fejedelmeket, az olasz fejedelmek nem mertek mást enni, csak héjában főtt tojást. II. Bajazzo egy napon hatvan szolgáját kivégeztette kedvtelésből. Előtte lenyúzták valamennyinek a talpát, betüzesített éles köveken sétáltatta őket, ő pedig vigyorgott hozzá. Ahol nincs vallás, ahol nem tevékenykedik az Egyház, ez lesz a sorsa egyéneknek és nemzeteknek. Mi az Egyháznak a munkáját meg tudjuk mutatni. Hogy Európában édesanya szeretet, gyermekértékelés, édesapa méltóság és egyenlőség van, ez minden esetben az Egyház eredménye. Hogy letűnt a rabszolgaság és testvérek lettünk mindnyájan az Úr Jézus Krisztusban, és így kialakult az emberi méltóság bármelyik osztálynak keretében – ez az Egyház rejtélyes munkája. Velencében sok rabszolga vette fel az emberi méltóságot, ezért azonban ne bántsátok a mi papjainkat, hogy a munkának becsülete van az emberek szemében; úgy a szellemi, mind a testi munkának. Ez annak az Egyháznak a műve, amely vándorló magyarokat állandó hazába telepítette, házakat épített, ekét, ipart adott a kezébe és megtanította a magyar népet, hogy a világ egyik legszorgalmasabb népévé legyen. Amely pillanatban az Egyháznak lelkeket művelő szerepe megszűnik, megint veszedelemben van az egyenlőség, fenyeget a rabszolgaság, fenyeget az ember méltóságának elvesztése. Ezt a munkát teljesítette az Egyház papjain, templomain és iskoláin keresztül.

Egyszer utaztam a Dunántúlon és a vonatban arról beszéltek az emberek, milyen termés lesz a gyümölcsből. S mindenütt örvendeztek az emberek. Azt mondja egy öreg gazda: nálunk nem lesz az idén termés. Miért? – kérdezték. Azért, mert amikor meghalt a jó esperesünk, akkor virágoztak a fák és mi minden virágos ágat letörtünk és koporsójára tettük. Ilyen érték volt az

¹⁹ 1948. június 12. szombat ½ 6 – Ifjúsági gyűlés a Szentháromság téren
ÁBTL 3.1.5. O-13405/1 Magyar Római Katolikus Püspöki Kar 134-135.

esperes. S a katolikus tanító, katolikus tanárok, szerzetesnővérek, akik életüket adják a gyermekek neveléséért, azok is értékek, előttünk felbecsülhetetlen értékek.

Régen volt, amikor megláttam én a katolikus nevelés értékét. Ötödik gimnazista voltam, amikor hazatértem szülőföldemre a tanév végén és akkor azt mondta az én apám, hogy a jövő vasárnap elmegyünk Sárvára, mert ott él az én és édesanyád tanítója, a jó Fehér mester, és be akarlak mutatni benneteket, és megmutatod a bizonyítványod. Elmentünk és ott állt előttem a tiszta ősz, jóságos ember. Apám, anyám kezet csókoltak neki, és mi gyerekek is valamennyien. Mikor újmisé voltam, 80 éves fejjel eljött az újmisére és az egész falu, a nála esetleg öregebbek is és fiatalabbak, mindnyájan kezet csókoltak neki. Utána viharban történt a halála, szüleim nem mehettek a temetésére, később elmentek a sírjához és elvittek minket is. Azok a könnyek, amit ott ejtettek, azok csillogtak, ragyogtak. Fehér mesternek, az Üdvözítővel együtt mesternek nevezett drága értékéért. Valahányszor a tájon jártam, soha el nem hagytam, hogy a sírjához be ne menjek, el ne mondjam szüleimnek hálaimádságát, mert egy jó nevelő nem egy nemzedéket nevel, hanem nemzedékek sorozatát. Minden hűséges katolikus nevelőnek itt az oltár előtt, a ti színetek előtt is ezt a hálás köszönetet fejezzük ki: áldottak ők. Kedves Híveim! A mi jeleink az Oltáriszentség – járuljatok hozzá sokszor –, azután a Boldogságos Szűzanya; legyenek első-szombatok és áldozatok érte. Harmadik az Egyházhoz való hűség. Azt semmi és senki meg ne törhesse. A tenger fenekén vannak a gyöngyragylók, bennük van a drágagyöngy. Felettük sok métermázsa víz súlyosodik, de a ragyló a gyöngyöt nem hagyja. A ragyló a gyöngyöt őrzi és fedi az örök élet számára.”²⁰

„Örömet kell, hogy kifejezzem az itt egybegyűlt hívőknek a Mária napok alkalmával, bár a hirtelen beállott állati betegségek ellenére is ilyen szép számmal jelentek meg, habár mi nem rendelkezünk különvonatokkal, mint egyesek szoktak ilyen alkalomkor különvonatot indítani. A kegyesség mégis elhozta a magyar hívők tízezreit és tízezreit, innen a helyről kérem a családapákat, hogy fiaik vallásos nevelésére a jövőben hirtelen beálló változás esetén is szem előtt tartsák fiaiknak és gyermekeiknek vallásos nevelését. Gyermekeinket a jövőben csak úgy tudjuk megmenteni, ha azokat Krisztus tanai és tanításai szerint neveljük. Ez pedig akkor lesz, ha gyermekeinket keresztény katolikus nevelők nevelik, keresztény katolikus szellemben, keresztény katolikus iskolában. Bízunk a Szűzanyában, aki nem fog bennünket elhagyni, de ha mégis veszélyben leszünk, az ő segítségét kérjük.”²¹

A Bajai Mária-napok eseményeit az Új Ember a következőképpen értékelte: „Még két hét távlatából is szinte érthetetlen, hogyan jöhetett össze százezernyi embertömeg Bajára, ebbe a 30 ezres lélekszámú határszéli városba a megsokasodott utazási akadályok ellenére. Magyarázatát megtalálni véltük abban a roppant fegyelemben és áhítatban, amellyel két napon át körülvették a szabadtéri oltárt zsúfolásig megtöltve a még alföldi viszonylatban is legnagyobb városteret. Éjszaka a templomokban vigiliáztak, megostromolva száznál több gyóntatószéket. Azok a pompás külsőségek, amelyekkel ez az ünnepelni tudó város elhalmozta a zarándokok tízezreit, mintegy elhalványultak a lelkeségnek ebben az éjt-napot

²⁰ 1948. június 13. vasárnap 9 – Szentmise a Szentháromság téren
ÁBTL 3.1.5. O-13405/1 Magyar Római Katolikus Püspöki Kar 137-139.

²¹ 1948. június 13. vasárnap 6 – Férfiak gyűlése a Szentháromság téren
ÁBTL 3.1.5. O-13405/1 Magyar Római Katolikus Püspöki Kar 140-141.

egybeolvasztó hőségben és áradásában. Talán ezért nyugözött le itt a mérhetetlenségnek az érzése, pedig az emelvény magasságából tekintetünkkel átfoghattuk a tömeg határait és amúgy is megszoktuk már a mi százezres tömegeinket. (...) Nem kell hozzá különös sejtelemszerű megérzés észrevenni, hogyan bontakozik ki Boldogasszony évében a magyarság természetfölötti küldetésének útja. (...) Egy-egy táj ünnepének jelentőségét növeli az egész magyar katolicizmusnak eddig alig tapasztalt együttérzése, amelyet jelképez és szentesít az ország főpásztorának részvétele.”²²

Mindszenty József bíboros az 1956-os szabadságharcról, az azt követő eseményekről emlékirataiban a következőképpen nyilatkozott:

Egy 2016-ban megjelent, Mindszenty bíboros 1956-ról lejegyzett, eddig még nem publikált visszaemlékezéseit tartalmazó kiadványban²⁴ a bíboros a következőképpen írja le és minősíti a szabadságharc eltiprását, az USA és az UN (United Nations: Egyesült Nemzetek Szervezete) magatartását.²⁵

²³ Krajnoszky Gábor: Akik igazságra tanítottak sokakat, tündökölnek örökkön-örökké, miként a csillagok (Dán 12.3.) I-X. Válogatás Bölcsészlelvi Zoltán atya beszédeiből és elmélkedéseiből. 71.

Mindszenty József: Emlékirataim. Magyarországi Mindszenty Alapítvány, Budapest, 2002. 465-466.

²⁴ Mindszenty József 1956 – írások a hagyatékából. Szépmíves Kiadó 2016.

25 A második szovjet intervenció legfőbb indítókáiról Csonka Emil is részletes elemzést ad könyvében. „A magyar forradalom irodalmában, főleg a leveretés hatása alatt, megszülettek olyan tézisek is, hogy a második orosz beavatkozást a forradalomnak ez vagy az a mozzanata, elietett gesztusa vagy radikális követelése váltotta ki. Jogos a kérdés, hogy akkor október 30-án miért hirdette meg egész kelet-európai politikája revízióját (az orosz impérium), s november 4-én miért indított mégis támadást Magyarország ellen? A szovjet vezetőséget még Szuev sem bátorította fel annyira, mint egy másik körülmény, nevezetesen az, hogy meggyőződött: az Egyesült Államok *semmit sem kockáztat Magyarorszáért*, vagy a többi közép-kelet európai nép szabadságáért, a Szovjetunió nyugodtan megindíthatja a támadást, Amerikától nem kell tartania. *Ez volt a döntő!* Mihelyt Moszkva látta, hogy Magyarország leverése nem jár kockázattal, habozás nélkül megindult. A magyar forradalom irodalmának a nemzetközi aspektusokat vizsgáló számos műve olyan eszmefuttatást tartalmaz, amely abból indul ki, hogy nyugati, amerikai katonai beavatkozás nélkül is eredményesen lehetett volna segíteni Magyarországon, ha Amerika diplomáciája erélyesebb, s ha Amerika legalábbis katonai erejének és fölényének a tudatában, azzal arányosan kel a magyar ügy diplomáciai védelmére. A magyar szabadság és ezzel a közép-kelet európai népek szabadságának ügyét azonban Amerika a *pszichológiai csatatéren* veszítette el. Sok múlt azon, hogy melyik fél tudott hatásosabban fenyegetni vagy ijesztgetni, akkor is, ha fenyegetését nem is akarta beváltani. Oroszok, az orosz polgárjogi mozgalom tagjainak véleménye szerint azonban *korántsem volt szó arról, hogy háború tört volna ki*. Elég lett volna, ha a Nyugat félreérthetetlenül tudtára adja a szovjet

> A nagyvilág együttérzése szabadságharcos népem iránt felemelő, a hatalmak szófecsérlése és mozdulatlan tehetetlensége lehangoló. „*El kellett kerülni a világháborút*” – ez az érvelés volt az egyedül lehetséges, de ezért még gyűlöletesebb. Magyarország kétségbeesett felszólítása hősiességének példája után minden elzárkózás vagy lagymatagság nem más, mint megszégyenítő gyávaság. A nagyvilág hatalmai féltek attól a Szovjet hatalomtól, amit a megcsonkított Magyarország iskolásai csúffá tettek a pesti utcákon. A kiáltásra semmi visszhang. Tudták, hogy én benn vagyok a nagy hallgatásban, számonkérés nélkül. (...) Luxemburg delegátusa mondotta: az UN jelszava: várni türelemmel, de közben Magyarország agóniája megtörtént. A civilizált világ keserűen bírálja a magyar ügyben az UN-t. Ha nem akart háborút kirobbantani – amit a Szovjet már kirobbantott –, mégis több megértést tanúsíthatott volna.

Jackson W. Baldwin, egyik legtekintélyesebb amerikai katonai író elítéli ezt a magatartást. „Magyarország magára hagyása szégyenteljes, gyalázatos eseménye történelmünknek. Szavak voltak, tettek nem. Ezalatt az orosz tankok letiporták a felkelőket, noha azok ügye a mi ügyünk volt. Támadó állásba rendelhattük volna hadiflottánkat a Földközi-tengeren. Amikor a Szovjet rakétákkal fenyegetőzött, ugyanazzal felelhettünk volna neki. Katonai készséget vagy legalább részleges mozgósítást rendelhattunk volna el.

Amerikai repülők fegyverekkel, hadianyaggal és gerilla háborúra kiképző szakemberekkel siethettek volna a szabadságharcosok segítségére. Megszakíthatták volna Moszkvával a diplomáciai összeköttetést. Ez kellett volna a morális álláspont mérvéig.”

Mennyivel más ez, mint Eisenhower volt elnök szánalmas mentegetőzése a morális kötelességgel szemben mindjárt a mulasztás után: „*Nem ígértünk segítséget.*”

Az USA a múltban oda is adott segítséget, ahová nem ígért, ahonnan nem kérték. Fájdalom, nem csak ölbe tett kéz volt mifelénk, de pozitív segítség Moszkva, és ezzel Kádárék felé. A State Department (Külgügyminisztérium – KG) Tito közbeiktatásával értesíti Moszkvát a magyar szabadságharc győzelme után, kábeltávirattal: „*The Government of the USA does not look with favour upon governments unfriendly of the S.U. on the borders of the S.U.*” („*Az amerikai kormány nem szívesen látna a SZU-val barátságtalan kormányt a SZU határán.*”)

1956. november 2-án ez az állam csak Magyarország lehet. A távirat értelme: Tito megsúghatná a Kremlnek, nyugodtan leteperheti Magyarországot. A State Department cáfolta

vezetőségnek, hogy nem tűri Magyarország eltiprását. A szovjet vezetőség semmiképp sem kockáztatta volna meg a világháborút. Az a feltevés és érvelés tehát, hogy a magyar forradalom nyugati megsegítése világháborúhoz vezetett volna, meglehetősen önkényes, s egyformán igazolni akarja a nyugati passzivitást és a szovjet intervenciót. Az adott esetben és időpontban a Szovjetunió nagyon is szorult helyzetben volt, háborúja népszerűtlen lett volna, így a tényleges háború veszélye meglehetősen kicsi volt. Ebben a helyzetben a határozott amerikai fellépés nem mulasztotta volna el hatását s Amerikának a háborún kívül egy sor más diplomáciai-katonai eszköz állt rendelkezésére ahhoz, hogy a Szovjetunióra nyomást gyakoroljon. Ehelyett Eisenhower elnök közvetve tudtára adta a Szovjetuniónak, hogy nincs mitől félnie. A magyar forradalom és szabadságharc nemzetközi hatása és jelentősége számos vonatkozásban azonnal megmutatkozott. A forradalom pusztá ténye arra kényszerítette a szovjet kormányt, hogy csatlós-övezetében kevésbé radikális módszereket alkalmazzon. 1956 óta a Kreml egyik politikai maximája volt, hogy még egy Budapest, még egy magyar forradalomhoz hasonló esemény ne történhessék.” Csonka Emil: A forradalom oknyomozó története 1945-1956.

Veritas München 1981. 498-508. http://eucharisztikuskongresszus.hu/pdf/CSE_Mindszenty_25.pdf

az ilyen távirat létét. Mr. Feighan népgyűlésen felolvasta a „nem létező” távirat szövegét. A State Department hallgatott.²⁶

Azóta a távirat hitelességét senki nem cáfolta meg. Az USA nem csak nem adott diplomáciai és gazdasági szankciókat, de a Magyarországra legellenségesebb állam hivatott közegén át egyenesen felbízta a Szovjetet Magyarország leverésére. Eisenhower nem csak szövetséges nem volt, amiben védekezik, hanem menlevelet küldött az agresszornak: indíts, fordulj vissza (Magyarország felé – KG)! Ennek megfelelően az UN-ban tudatosan eltagadta az időt. Az 5 napos vákuumban még a nagy-kormány elismerésére, a semlegesség elismerésére sem volt idő.

Robert Murphy az US külügyet vezette, és úgy mondja: Álnok hitszegés történt! Nem mulasztás, közügy volt, hanem tevőleges bűn, borzalmas következményekkel. Az idegen bűn mindegyike összesűrítve a kábeltáviratban, Lenin, Sztálin, Hruscsov. És tetteik ismeretében tevőleges felbujtás. A fő és tanácsa követte el ezt. <²⁷

A felajánlott spanyol segítségnyújtás

Az alábbiakban egy 1956-ról szóló tanulmányból²⁸ olvashatunk részleteket, amelyből a már korábban megjelent, kapcsolódó dokumentumok ismeretében betekintést nyerhetünk az Egyesült Államok részéről a Szovjetuniónak adott indirekt támogatásról a magyarországi szabadságharc leverését illetően, valamint az akkor Magyarországnak felajánlott spanyol katonai segítségről.

> A nyugati rádiók 1945 után egy évtizeden keresztül azt sugározták, hogy tartsunk ki, és ha felkelünk a zsarnokság ellen, akkor számíthatunk a Nyugat segítségére. Ebben a rút hitegetésben az Amerika Hangja és a Szabad Európa Rádió járt az élen. A Szabad Európa Rádió az '56-os harcok ideje alatt is tovább biztatott bennünket: „Jön a segítség!”, „Már a határon vannak a felszabadító csapatok!” A valóság ezzel szemben az volt, hogy az egyetlen államférfi, aki ezt komolyan gondolta, nem az USA akkori elnöke (Dwight David Eisenhower) volt, hanem Spanyolország vezetője, Francisco Franco tábornok, aki megkezdte

²⁶ Lásd ehhez még a következőket: i) >Hogy a szovjet gőzhenger meginduljon, arról gondoskodott az amerikai külügyminisztérium, amikor a Moszkvában levő követének elküldte az alábbi két táviratot. Ezekkel a táviratokkal biztosították a Szovjet kormányt arról, hogy: „Az Egyesült Államok kormánya nem tekinti Magyarországot, vagy a szovjet blokk bármely tagját potenciális katonai szövetségesnek.” (Charles Bohlen, az Egyesült Államok moszkvai nagykövetének emlékirataiban / Witness to History, 413.) „Az Egyesült Államok kormánya nem tekinti jó szemmel azokat a kormányokat, amelyek barátságtalan viszonyban vannak a Szovjetunióval.” (Brian McCauley, Hungary and Suez 1956. Journal of Contemporary History, 1981, 16, 777-800.)< In: Pongrácz Gergely: Corvin köz, 1956. 20-21. http://www.magtudin.org/Corvin_koz.pdf
ii) Borhi László: Hadüzenettől rendszerváltásig. Az Egyesült Államok és Magyarország, 1941–1991. Akadémiai doktori értekezés, Budapest, 2010. 125-142. http://real-d.mtak.hu/369/4/borhilaszlo_5_mu.pdf
iii) Borhi László: Nagyhatalmi érdekek hálójában. Az Egyesült Államok és Magyarország kapcsolata a második világháborútól a rendszerváltásig. Osiris Kiadó – MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet Budapest, 2018. 149-172.

²⁷ Mindszenty József 1956 – írások a hagyatékból. Szépmíves Kiadó 2016. 70-73.

A kötet forrása: Magyarországi Mindszenty Alapítvány, Kézirattár

²⁸ Petrin László: Az USA kormánya világossá tette: nem tekint lehetséges szövetségesként a magyar vezetésre. Magyar Idők, 2016. október 31. <https://magyaridok.hu/velemen/amerika-taviratai-moszkvanak-1131463/>

százezer önkéntes toborozását és előkészítette szabadságharcosaink számára a fegyverszállítmányokat.

Ehhez kapcsolódik az amerikai kormány képviselőjének októberben elhangzott beszéde is. Eisenhower második választási hadjárata éppen a magyar forradalom idején közeledett a vége felé. J. F. Dulles amerikai külügyminiszter október 27-én Dallasban választási beszédet mondott. Eisenhower tanácsára beillesztett egy mondatot a Szovjetuniónak szánt üzenetként: „Az amerikai vezetőség nem tartja a kelet-európai államokat lehetséges szövetségesnek.” Az amerikaiak gyorsan a szovjetek tudomására is hozták a beszédben elhangzott gondolatot. Charles E. Bohlen, az USA moszkvai nagykövete a *Witness to History: 1929–1969* (A történelem tanúja: 1929–1969) című könyvében, amely 1973-ban jelent meg, így ír a történekekről: „Ekkor [október 29.] kaptam táviratot Dullestől [az USA külügyminisztere], aki utasított, hogy sürgősen adjam át a szovjet vezetőknek, mely értelmében az Egyesült Államok nem tekinti Magyarországot és bármelyik csatlóst lehetséges katonai szövetségesnek.”

Szinte ezzel egy időben, október 29-én a szovjetek leállították a harcokat és bejelentették, hogy kivonulnak Budapestről. Úgy nézett ki, hogy csoda történt, és a szabadságharc győzött. A csoda pedig folytatódott, mert október 30-án a Szovjet Kommunista Párt Központi Bizottságának üléséről készült jegyzőkönyv tanúsága szerint a szovjet vezetők közös megegyezéssel elhatározták a csapatok Magyarországról való kivonását. Kiáltványt fogalmaztak meg erről, amely 31-én megjelent a Pravdában. A szovjet kiáltványt természetesen késedelem nélkül magyarra fordították itthon, és még 31-én megjelent teljes terjedelmében a Magyar Függetlenség című lapban, majd a Népszava is leköszölte november 1-jén. Nem volt véletlen, hogy ennek a napnak délutánján Nagy Imre a Kossuth téren győzelemről beszélt. A Kossuth Rádió a 20 órai híradásában így számolt be e beszédről: „Ismét hozzátok szólok, magyar testvéreim, meleg, forró szeretettel! Az a forradalmi harc, aminek ti hősei voltatok, győzött! Ezek a hős napok hozták létre nemzeti kormányunkat, amely népünk függetlenségéért és szabadságáért fog harcolni. Nem tűrünk semmi beavatkozást a magyar belügyekbe! Az egyenjogúság, a nemzeti szuverenitás és a nemzeti egyenjogúság alapján állunk. Politikánkat szilárdan a magyar nép akaratára építjük”.

A kiáltvány nagyon meglephette az USA elnökét, mert szükségesnek tartotta aznap, október 31-én rádió- és televízió-beszédében ismét biztosítani a Szovjetuniót, hogy „az Egyesült Államok nem tekinti sem a lengyel, sem a magyar vezetőséget lehetséges katonai szövetségesnek”. Azonban biztos, ami biztos, nehogy Moszkvában kételkedjenek az USA jóindulatában, a külügyminisztérium újabb táviratot is küldött november 2-án Titónak, amikor a jugoszláv diktátor Brioni szigetén tanácskozott Hruscsovval és Malenkovval. E táviratból Michael A. Feighan, az Egyesült Államok képviselője 1960-ban iktatta be a Kongresszusi Naplóba (*Congressional Record*, 1960. augusztus 31.) a következőt: „Az Egyesült Államok kormánya nem jó szemmel néz olyan kormányokra, amelyek a Szovjetunió határán nem barátságosak a Szovjetunióval.” <

Department of State

Szigorúan titkos

Lodge (az Egyesült Államok ENSZ-képviselője 1956 októberében) megbeszélése a spanyol külügyminiszterrel²⁹

1956. november 6.

Artajo (a spanyol külügyminiszter – KG) a következőket mondta Lodgenak:

1/ Spanyolország erőteljesen ellenzi a francia-brit beavatkozást, de hallgatni fog ebben az ügyben.

2/ Franco és kabinetje készen áll arra, hogy fegyveres egységet küldjön Magyarországra.

3/ A spanyol kormány folyamatos kapcsolatban áll az ellenállás elemeivel, de szívesen fogadna minden olyan információt, amely az Egyesült Államok rendelkezésére áll a magyarországi helyzetről.

4/ Ottó főherceg, aki jelen pillanatban Münchenben tartózkodik, úgy hallotta, hogy egy egyesült államokbeli magyar csoport repülőt akar küldeni az USA-ból, hogy ejtőernyővel fegyvereket dobjon le az ellenállóknak Magyarországra. Jobb lenne, ha az Egyesült Államok kormánya vállalná ezt a titkos küldetést; remélik, hogy az USA nem látja akadályát annak, hogy két repülőt küldjön Spanyolországba, amelyeket ott megraknának fegyverekkel a Magyarországra történő ledobás céljából. Franco és a kabinetje utasította őt, hogy vesse fel ezt az ügyet.

5/ Miközben a még ellenálló magyarok szívesen fogadják a már megígért segélyeket és orvosi ellátmányokat, amire most a leginkább szükségük van, az a titkos katonai segítség, és ebben az ügyben Spanyolország teljes együttműködést kínál.

A megbeszélés részleteit az idecsatolt madridi távirat tartalmazza, melynek ez a feljegyzés az összefoglalása.

Fisher Howe

²⁹ Borhi László: Franco és az 1956-os magyar forradalom – dokumentumok a spanyol segítségnyújtás tervéről. História 1998, 9-10, 60-62.

Kimenő Távirat

Department of State - 1956. 11. 08.

Szigorúan titkos

Az Egyesült Államok madridi követségének³⁰

Az Egyesült Államok kormánya osztozik a spanyol kormány ellenszenvében a Magyarország elleni brutális szovjet katonai akció miatt, valamint a magyar nép függetlenségi harca iránti mély együttérzésében.

Ugyanakkor az Egyesült Államok kormánya sajnálattal arra a következtetésre jutott, hogy semmilyen, ismétlem, semmilyen módja nincs annak, hogy hasznos katonai intervenciót hajtson végre a magyar hazafiak támogatására a siker reményében és a Szovjetunióval való nagyméretű konfliktus súlyos kockázata nélkül.

Az ENSZ aktívan foglalkozik a világbékét fenyegető különféle problémákkal, és az Egyesült Államok nézete szerint az szolgálja a legjobban mindannyiunk érdekeit, ha ezeket a kezdeményezéseket a sikeres befejezésig visszük. Következésképpen az Egyesült Államok kormánya sem nyílt, sem titkos katonai beavatkozásra nem, ismétlem, nem vállalkozhat Magyarországon a jelen körülmények között.

Továbbá kénytelenek lennénk elhárítani minden felelősséget, amennyiben olyan privát szervezetek, mint az "American Hungarian Association" vagy a "Radio Free Europe" tevékenységet fejtene ki, amely katonai támogatást foglalna magában.

Az Egyesült Államok kormánya határozottan sürgeti a spanyol kormányt, hogy a lehető legóvatosabban vizsgálja meg, milyen következményei lennének a katonai intervenciónak Spanyolország és Nyugat-Európa számára.

Közös biztonsági céljaink és a világbéke megőrzésére vállalt kötelességeink fényében reméli, hogy Spanyolország nem tesz elsietett lépéseket az Egyesült Államokkal történő konzultáció nélkül. Saját belátása szerint annyit közölhet a fenti útmutatásból a királyi magyar követtel, amennyi megfelelőnek látszik.

³⁰ Borhi László: Franco és az 1956-os magyar forradalom – dokumentumok a spanyol segítségnyújtás tervéről. História 1998, 9-10, 60-62.

A szovjet kormány nyilatkozata³¹

1956. október 30.

A Szovjetunió kormányának nyilatkozata a Szovjetunió és a többi szocialista ország közötti barátság és együttműködés fejlesztésének és további erősítésének alapelveiről

A Szovjetunió hivatalos hírügynöksége, a TASZSZ, a következő nyilatkozatot adta ki:

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége külkapcsolatainak megingathatatlan alapja volt és marad az összes államok békés egymás mellett élésének, barátságának és együttműködésének politikája.

E politika legmélyebben és legkövetkezetesebben a szocialista országok kölcsönös kapcsolataiban jut kifejezésre.

A szocialista nemzetek nagy közösségéhez tartozó országok, amelyeket a szocialista társadalom felépítésének közös eszméi és a proletár nemzetköziség elvei egyesítenek, kölcsönös kapcsolataikat csakis a teljes egyenjogúságnak, a területi integritás tiszteletben tartásának, az állami függetlenségnek és szuverenitásnak, az egymás belügyeibe való be nem avatkozásnak elveire építhetik. Ez nemcsak hogy nem zárja ki, hanem ellenkezőleg, feltételezi a szocialista közösséghez tartozó országok szoros testvéri együttműködését, kölcsönös segítségét gazdasági, politikai és kulturális téren.

A második világháború és a fasizmus szétzúzása után ezen az alapon épült fel, erősödött és bizonyította be Európa és Ázsia több országában nagy életerejét a népi demokratikus rendszer.

Az új rendszer kialakulásának és a társadalmi viszonyok mélyreható forradalmi átalakulásának folyamatában nem kevés nehézség, megoldatlan feladat és közvetlen hiba volt a többi között a szocialista országok kölcsönös viszonyában. A rendellenességek és hibák következtében lekicsinyelték az egyenjogúság elvét a szocialista államok viszonyában.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa a leghatározottabban elítélte ezeket a rendellenességeket és hibákat, és feladatul tűzte ki, hogy a Szovjetunió a többi szocialista országgal fenntartott kölcsönös viszonyában következetesen meg kell valósítani a népek egyenjogúságának lenini elveit.

A XX. kongresszus kimondotta, hogy teljes egészében tekintetbe kell venni az új élet építésének útjára lépett minden egyes ország történelmi múltját és sajátosságait.

A szovjet kormány következetesen valóra váltja a XX. kongresszusnak e történelmi jelentőségű határozatait, amelyek minden szocialista állam teljes szuverenitása fenntartásának megingathatatlan alapján megteremtik a feltételeket a szocialista országok barátságának és együttműködésének további erősítésére.

³¹ A "Jelcin-dosszié". Szovjet dokumentumok 1956-ról. Szerkesztő: Gál Éva, Hegedűs B. András. Századvég Kiadó • 1956-os Intézet, Budapest, 1993. 65-67. <http://mek.oszk.hu/16600/16663/16663.pdf>

Mint ahogy a legutóbbi események megmutatták, szükségessé vált, hogy megfelelő nyilatkozatot tegyenek közzé, amely megvilágítja a Szovjetunió álláspontját a többi szocialista országgal fenntartott kölcsönös viszonyáról, elsősorban gazdasági és katonai téren.

A szovjet kormány kész megvitatni a többi szocialista ország kormányával azokat az intézkedéseket, amelyek biztosítják a szocialista országok gazdasági kapcsolatainak további fejlesztését és erősítését avégett, hogy kiküszöbölje a gazdasági kapcsolatokban a nemzeti szuverenitás, a kölcsönös előnyök és az egyenjogúság elve megsértésének bármiféle lehetőségeit.

Ezt az elvet ki kell terjeszteni a tanácsadókra is. Ismeretes, hogy a Szovjetunió az új társadalmi rend kialakulásának első időszakában a népi demokratikus országok kormányainak kérésére bizonyos számú szakembert - mérnököt, mezőgazdászt, tudományos dolgozót, katonai tanácsadót - küldött ezekbe az országokba. A szovjet kormány az utóbbi időben több ízben felvetette a szocialista államok előtt tanácsadói visszahívásának kérdését.

Mivel az utóbbi időben a népi demokratikus országokban a gazdasági és a katonai építés összes területein felnőttek a saját szakképzett káderek, a szovjet kormány szükségesnek tartja más szocialista államokkal együtt megvizsgálni azt a kérdést, vajon célszerű-e a szovjet tanácsadók további ott-tartózkodása ezekben az országokban. Katonai téren a Szovjetunió és a népi demokratikus országok kölcsönös viszonyának fontos alapja a Varsói Szerződés, amelynek alapján a szerződés aláírói megfelelő politikai és katonai kötelezettségeket vállaltak, a többi között azt a kötelezettséget, hogy megteszik "a szükséges összehangolt intézkedéseket védelmi készségük megszilárdítására, hogy megóvják népeik békés munkáját, szavatolják határaik és területük sérthetetlenségét és biztosítsák az esetleges agresszió elleni védekezést".

Ismeretes, hogy a Varsói Szerződés és a kormánymegállapodások értelmében szovjet egységek állomásoznak a magyar és a román köztársaságban. A lengyel köztársaságban a szovjet csapategységek a potsdami négyhatalmi megállapodás és a Varsói Szerződés alapján állomásoznak. Más népi demokratikus országokban nincsenek szovjet egységek.

A szovjet kormány a szocialista országok kölcsönös biztonságának biztosítása céljából kész megvizsgálni a Varsói Szerződésben részt vevő többi szocialista országokkal az illető országok területén tartózkodó szovjet csapatok kérdését. A szovjet kormány e tekintetben abból az általános elvből indul ki, hogy a Varsói Szerződésben részt vevő egyik vagy másik állam csapatainak elhelyezése a Varsói Szerződésben részt vevő valamely más állam területén, a szerződés összes tagállamai között létrejött megegyezés alapján történik, és csakis annak az államnak a beleegyezésével, amelynek területén, az illető állam kérésére, e csapatok tartózkodnak.

A szovjet kormány szükségesnek tartja, hogy nyilatkozatot tegyen a magyarországi eseményekről. Az események azt mutatják, hogy a magyar dolgozók, akik említésre méltó előrehaladást értek el a népi demokratikus rendszer alapján, jogosan vetik fel azt a kérdést, hogy a gazdasági együttműködés terén ki kell küszöbölni a meglevő komoly hibákat, hogy tovább kell fokozni a lakosság anyagi jólétét, hogy harcolni kell az államapparátusban megmutatkozó bürokratikus eltévelyedések ellen. A dolgozóknak ehhez a jogos és haladó mozgalmához azonban csakhamar sötét, reakciós és ellenforradalmi erők csatlakoztak, amelyek a dolgozók egy részének elégedetlenségét arra akarják felhasználni, hogy aláássák az országban a népi demokratikus rendszer alapjait és visszaállítsák a régi földesúri-kapitalista

rendet. A szovjet kormány az egész szovjet néppel együtt mélységesen sajnálja, hogy a magyarországi események vérontáshoz vezettek.

A szovjet kormány a magyar kormány kérésére hozzájárult ahhoz, hogy szovjet katonai alakulatok vonuljanak be Budapestre avégett, hogy a Magyar Néphadseregnek és a magyar karhatalmi szerveknek segítséget nyújtsanak a városban a rend helyreállításához. A szovjet kormány - szem előtt tartva, hogy a szovjet alakulatok további magyarországi tartózkodása ürügyül szolgálhat a helyzet fokozottabb kiélesedésére -, utasítást adott katonai parancsnokságának, hogy vonja ki a szovjet katonai alakulatokat Budapestről, mihelyt ezt a magyar kormány jónak látja. Ugyanakkor a szovjet kormány kész tárgyalásokba bocsátkozni a Magyar Népköztársaság kormányával és a Varsói Szerződésben részt vevő más államok kormányaival a szovjet csapatok magyarországi tartózkodásáról.

A népi demokratikus Magyarország szocialista vívmányainak védelme az adott pillanatban a munkások, parasztok, az értelmiség és az egész dolgozó magyar nép legfőbb és szent kötelessége.

1956. október 30.

*Nagymarosi ifjúsági találkozók az állambiztonsági jelentések tükrében*³²

2016. március 25-én töltötte be 75. életévét Balás Béla kaposvári megyéspüspök. Születésnapja alkalmából a Magyar Kurír interjút készített a fiatalok körében oly népszerű „Beton” atyával. Ebben többek között a nagymarosi ifjúsági találkozókról a püspök atya a következőképpen nyilatkozik.³³

>– Ön 1970-ben egyik elindítója és tevékeny résztvevője volt a nagymarosi ifjúsági találkozónak, melyek mára az újkori magyar egyháztörténelem jelentős eseményeivé váltak. Hogyan emlékszik vissza a kezdeti időkre?

– Ez a történet már nem magányos. Valaki kiszámította, hogy amíg ártatlan szerzetesek és papok összesen kétszáz évnyi büntetést kaptak, Isten két és fél évi börtönért átlagban egy új papot hívott. Tompa Nándortól, Emödi Lászlótól és több más atyától egy időben tizenöt hivatás indult. Aki közülük megmaradt, az továbbra is közösségben dolgozott. Az ifjúsággal való intenzív foglalkozás teljesen új volt, nemcsak Nagymaroson, hanem másutt is. Kezdetben nem jöttek a fiatalok, pedig sok módon hirdettük magunkat. Tele voltak előítéletekkel az egyházzal, papokkal, papolással kapcsolatban. Maroson nyolc-tíz fiattal kezdtek, évekig tartott, míg ez a szám felment húszra-harmincra. Amikor aztán odatették mellém Kerényi Lajos atyát, akkor megduplázódott minden, és felrobbant a Dunakanyar. Bekapcsolódott a Duna jobb és bal partja, különböző községek és Budapest is. Amikor pedig minket tovább disponáltak, és Budapesten összetalálkozott ez az egyívású társaság, akkor már pezsgett minden. Kismaroson kezdődtek ezek a találkozók, Sillye Jenő dalaival, Major Sándor atya szeretetével, de keményen kellett dolgoznunk azon, hogy működjön a dolog. Ötven-hatvan levelet írtunk a plébánosoknak, személyesen megszólítva őket, hogy van ez a találkozó, jöjjenek el közénk bizalommal, a fiatalokkal együtt. Lassan kinőttük Kismarost és aztán szűk lett Nagymaros is. A templom, az altemplom, a kálvária, a kert, a Duna-part, a református templom, a művelődési ház, minden velünk lett tele.

– Hogyan viszonyult ehhez az egyházi, illetve a politikai vezetés?

– Nagymaroson a templom körül rendőrautó cirkált körbe-körbe, mindvégig, amíg tartott a találkozó. Ugyanez ismétlődött Budapesten is, a Rózsák terén tartott hittanórák alatt. De nem tudtak velünk mit kezdeni. Nagyon vigyáztunk arra, hogy semmiféle politikai megnyilvánulás, kétértelműség ne forduljon elő, még viccek se hangozzanak el. Messze ívben kerültük a politikát, még az ártatlannak látszó megnyilvánulásokat is. Íratlan törvény volt közünk, hogy aki egy irányhoz tartozik, az máshoz ne kapcsolódjon. Ez az illegalitás egyik szabálya.

Visszatérve Nagymarosra, Lékai bíborost szorongatta a hatalom miattunk. Az egyik évben megkért bennünket, engedjük meg, hogy a róla készült portréfilmben legyenek bejátszások a nagymarosi találkozókról. Rögtön gondoltuk, hogy ez nem olyan egyszerű, és szegény

³² Lásd még a témához: Kamarás István: Lelkierőmű Nagymaroson (religiográfia). Kiadta a Művelődéskutató Intézet. VITA Budapest, 1989. <http://mek.oszk.hu/13100/13172/13172.pdf>

³³ Balás Béla: soha nem állíthatjuk magunkról, hogy tökéletesek vagyunk. In: Magyar Kurír, 2016. március 24. <http://www.magyarkurir.hu/nezopont/soha-nem-allithatjuk-magunkrol-tokeletesek-vagyunk-unnepi-beszelgetes-balas-belaval-2016>

bíboros úrnak azt válaszoltuk, ha nyilvánosan kihirdeti a filmben, hogy mostantól szabad minden fiatalnak templomba járnia, akkor igent mondunk. Erre borzasztó mérges lett, illetve humorosan fogta fel a dolgot. Akkoriban nem volt még mobiltelefon, és a vonalas is csak kevés otthonba volt bevezetve. Ezért Lékai bíboros a postán keresztül üzent, hogy hívják le Zimonyi János plébános atyát a nyilvános posta ütött-kopott bódéjába. Minden szót tisztán lehetett hallani. A bíboros úr annyit mondott, hogy a Pest megyei rendőrkapitányságnak kifogása van az engedély nélküli hangerősítés ellen – „Nagyon kérem, hogy ne látszódjon semmi, csak a hang hallatszódjon.” Megértettük az üzenetet. A műszaki stábunk Kemenes Gábor atyával feltette a hangfalakat a templomtoronyba, úgy, hogy a visegrádi vár is beleremegett a beszédekbe és az énekbe.<

Ezekről a találkozókrol – amelyek fiatalok ezreit vonzották – szintén készültek állambiztonsági jelentések. Az alábbiakban ezek kerülnek közlésre.

III/III-1/b. alo.

Adta: „Máté János” fn. tmb.³⁴Idő: 1978. VI. 1.Hely: nyilvánosTárgy: SILLYE JENŐJelentés³⁵

Budapest, 1978. június 1.

Előzetes megbeszélés alapján felkerestem Sillye Jenőt lakásán. Néhány versemet vittem el neki. Arról beszéltem vele, néhány dalát megmutatnám kint Török Jenőnek, hogy Török esetleg bevegye őket a Bécsi dalosfüzet újabb kiadványába. Sillye továbbra sem ambicionálja számainak kottában való megjelenését, de tudja, hogy pl. Tomka nagyon szeretné ezt elérni.

Sillye elmondta, hogy amikor Török az elmúlt nyáron itthon járt, a Tomka csoportjához tartozó egyik lány beszélt vele a „Jenő-számok” megjelentetése ügyében. Török akkor kitérő választ adott. Sillyének az a benyomása ennek alapján, hogy Török igyekszik a magyar püspöki kar vonalába beállni. Úgy tudja, pl. Lékai bíboros nem nagyon rokonszenvez a modern énekekkel, bár veszprémi püspök korábban Sillyeék egyik szereplését nagyon dicsérte.

Beszélgetésünk során Sillye elmondta még, reménytelennek tartja az eddigi pasztorációs módszereket. Ezekkel csak a sírunkat ássuk, mondta. Nem mesélte viszont el, hogyan képzei a helyes módszert.

Értékelés: A jelentés tájékoztató jellegű, Sillye Jenő egyházi zeneszerző tevékenységéről tájékoztat.

Feladat: Másirányú.

Intézkedés: kivonat a BM III/III-1/a. alo.-nak.

Következő találkozó: 1978. VI. 13. 9,30-kor.

1 pld. + kivonat

Taba Lajos r.fhdgy.

„M” do. BM BM III/III-1/a.

1/15-285 TL.

BM III. FŐCSOPORTFŐNÖKSÉG

³⁴ A hálózati nyilvántartó kartonon többek között az alábbi adatok szerepelnek; családi és utónév: Dr. Cselényi István Gábor gk. lelkész, született: Nyíregyháza, 1943. augusztus 23. Fedőneve: „Máté János” TMB (titkos megbízott), szervezés ideje: 1967. november 23., szervezést végezte: Trencsényi Sándor r.örgy. III/III. alo., a szervezés alapja: hazafias, a foglalkoztatás vonala: egyházi vonal. Kelt: 1967. november 24. ÁBTL 2.2.2.

³⁵ ÁBTL 3.1.2. M-37755 202.

OPERATÍV KOORDINÁLÓ ELLENŐRZŐ
ÉS TITKÁRSÁGI OSZTÁLYA

SZIGORÚAN TITKOS!
KÜLÖNÖSEN FONTOS!

45/78/10/234/1980.

Jóváhagyom:

/ Karasz Lajos r. altábornagy /

miniszterhelyettes

NAPI OPERATÍV INFORMÁCIÓS JELENTÉS³⁶

234. szám

Budapest, 1980. október 9.

BELSŐ ELLENSÉGES ELEMÉK TEVÉKENYSÉGE

11./ A Regnum Marianum illegális egyházi csoport nagyszabású találkozót szervez f. hó 12-én Nagymaroson. A program ismeretében feltehetően a plébániai életbe való bekapcsolódásukat vitatják meg.

Az év folyamán másodszor megszervezett találkozóval az a céljuk, hogy a regnumi tevékenységet elismertessék.

Az információ megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: a találkozót operatív úton ellenőrzik.

/III/III/

³⁶ ÁBTL 2.7.1. III/III – 166 – 234/11/1980

XIII. 1980. október 30-án /50/³⁷

k/3 12-12

Seres Péter (foglalkozása technológus; munkahelye: Biogal Gyógyszergyár, Debrecen) Széchenyi út 27. szám alatti lakos illegális ifjúsági összejöveteleket szervez, erről tájékoztatja **Boros János** 1053 Budapest, Ötvös utca 7. szám alatti lakost.

Seres közli Borossal, hogy a **nagymarosi találkozások** hatására az összejöveteleket szervezi és egy új közösséget alakít, a résztvevők egészen fiatalok, zömmel 14-18 évesek, akik a kirándulások mellett igénylik a közösségi jellegű együttléteket is.

Megjegyzés:

A bm. III/II-i osztállyal történt megbeszélés alapján megállapítást nyert, hogy **Boros János II. éves teológushallgató**, budapesti lakos bizalmas nyomozás alatt áll. A levélben közölt nagymarosi találkozó illegálisan ez év október 12-én megvolt, melyen szervezők, irányítók vettek részt.

Intézkedés:

45/78/18-50

A bm. III/II-i osztálynak az információt megküldjük.

Seres Péter tevékenységének ellenőrzésére intézkedéseket teszünk.

Bezzeg László rendőrezredes

Seres Sándor r. őrnagy

³⁷ ÁBTL 2.7.1. Hajdú – 50/1980.

Tárgy: találkozási

JELENTÉS

Budapest, 1980. november 10.³⁸

Jelentem, hogy a mai napon találkozót tartottam Verőce nyilvános helyen „Zoltán” fn. tmb-vel³⁹, aki szóban az alábbiakról tájékoztatót:

”1980. október 12-én vasárnap Nagymaroson **Horváth István** esperes által vezetett templomban egyházi szervezésben összejövetel volt.

Az összejövetel hasonló szervezéssel volt megrendezve, mint tavasszal, csak most római útja miatt hiányzott Lékai bíboros.

A jelenlevők létszáma kb. 900-1000 fő volt, akik között többségben fiatalok voltak. Most is a technika segített abban, hogy a templomon kívül rekedtek is hallhatták a benti előadókat. Fungáló papok kb. 30-40-en lehettek, már ahogyan a tömegből ki lehetett őket venni. Az összejövetel a „forgatókönyv” szerint zajlott le 15-20 óráig. Mint egy színházi premier előtt, itt is a megnyitást próba előzte meg. Egy fiatalokból álló vegyes kórus – állítólag pestiek – a kezdést megelőzően szabályos „beéneklést” hajtott végre.

Ismerősök közül jelen voltak: Tóth Zoltán helyi káplán, Vigyázó Miklós volt nagymarosi káplán, Kapás László újonnan kinevezett zebegényi, Berkesi Mátyás bernecebaráti, major Sándor kismaros, dr. László Gábor nagybörzsönyi plébánosok.

Az ismertett személyek közül az ünnepség aktív résztvevője volt dr. László Gábor plébános, aki kb. 45 perces imaórát tartott.

Az összejövetelre jellemző volt a sok zenei betét – amit az énekkar biztosított – és a csendes elmélkedés. Feltehetően egyes papok magukkal vitték ismerőseiket is az ünnepségre. Erre lehet következtetni, mert az összejövetel befejeztével Berkesi Mátyás bernecebaráti plébános meglátogatta az amúgy is útba eső kollégáját Szobon. A plébániára bevitte magával azt a két fiatal lányt is – kb. 18-20 éveseket – akiket a saját kocsijával „fuvarozott” Nagymarosra. A helyi plébános meglepődve

³⁸ ÁBTL 3.1.2. M-39991 25-26.

³⁹ A hálózati nyilvántartó kartonon többek között az alábbi adatok szerepelnek; családi és utónév: Győri Mihály rk. plébános, született: Hugyag, 1937. február 24. Fedőneve: „Zoltán” TMB (titkos megbízott), szervezés ideje: 1975. december 4., szervezést végezte: Andó József r.szds. III/III. alo., a szervezés alapja: hazafias, a foglalkoztatás vonala: belső reakció elhárítás, egyházi vonal. Kelt: 1975. december 5. ÁBTL 2.2.2.

nyugtázta a nők társaságában érkező helyi kollégát, aki meg nem várva annak kérdéseit, azt a magyarázatot adta, hogy a lányok volt tanítványai és érdekességképpen hozta el őket magával.

Berkesi is néhány mondatban említést tett a rendezvényről, neki főleg a rendezés tetszett; a tavaszi létszámhoz képest a hideg időnek tudta be, hogy most kevesebben voltak.”

Értékelés: a tmb. jelentése informatív, beszámol az okt. 12-én Nagymaroson megtartott összejövetelről. Jellemző volt az összejövetelre a sok – főleg Bp-i – fiatal részvétele, ami a tavasszal megrendezett összejövetelre is jellemző volt. Ismerteti azokat a papokat, akik jelen voltak, részt vettek a közös koncelebráción és akiket személyesen is ismer. Jelentése végén hírforrásától hallott esetről számol be, miszerint egyes papok a régi tanítványaikat is magukkal vitték, amit nem is titkoltak el papkollégáik elől.

Intézkedés: a jelentésből kivonatot küldünk a BM. III/III-1. osztály részére.

Feladat: részletesen számoljon be a nov. 12-én Esztergomban soron következő továbbképzésről, illetve a nov. 27-én megrendezésre kerülő őszi koronáról.

Következő találkozó 1980. december 8-án 14.00 órakor Verőce nyilvános hely.

Dr. Budai János r. alezr.

Pál Attila r. hdgy.

osztályvezető

BM III. FŐCSOPORTFŐNÖKSÉG

OPERATÍV KOORDINÁLÓ ELLENŐRZŐ

ÉS TITKÁRSÁGI OSZTÁLYA

SZIGORÚAN TITKOS!

KÜLÖNÖSEN FONTOS!

45/78/10/105/1982.

Jóváhagyom:

/ Karasz Lajos r. altábornagy /

miniszterhelyettes

NAPI OPERATÍV INFORMÁCIÓS JELENTÉS⁴⁰

105. szám

Budapest, 1982. május 26.

BELSŐ ELLENSÉGES ELEMÉK TEVÉKENYSÉGE

11./ Dr. Lékai László bíboros is megjelent a f. hó 16-án Nagymaroson megtartott ifjúsági találkozón.

Csoportjával együtt jelen volt BULÁNYI GYÖRGY is, aki Lékaival közösen akart misét celebrálni, de a bíboros ezt nem engedte meg. Erre Bulányi egyik híve felszólította a megjelenteket, hogy aki nem ért egyet a döntéssel, az hagyja el a templomot. Ezt követően Bulányi és csoportja a Duna-partra mentek imádkozni.

Az információ ellenőrzött.

Intézkedés: jelentették a BM III/III csoportfőnökségnek.

/Komárom megye/

⁴⁰ ÁBTL 2.7.1. Komárom – 35 – 105/11.

Eucharisztikus Világkongresszus 1938-2020

A 2020-ban Magyarországon megrendezendő 52. Eucharisztikus Világkongresszusra méltó előkészület az 1938-as Eucharisztikus Világkongresszus évében Glattfelder Gyulának, csanádi püspöknek az Oltáriszentségről szóló, a mai időkben is változatlanul aktuális elmélkedése: „Krisztus valóságos jelenléte a kenyér és a bor színe alatt (...) a legnagyobb áldás és öröm volt a hívő emberiség számára. (...) Ha egyházüldözést szenvedtek a hívek, a katakombákban az Oltáriszentség körül kerestek menedéket és vigasztalást. (...) Ez a jellegzetes katolikus tan különösen akkor hatott lenyűgöző erővel, amikor profán gondolkozás az egész vallási életet kivetkőztetni kívánta természetfeletti mivoltából és nem ismert el benne mást, mint merő kultúrtörténeti jelenséget. Ez érteti meg, hogy legújabbban, amikor a modern pogányság lerombolni törekszik mindent, ami az egész keresztény világ kegyelmi kincse, az ellenállás tömegmozgalmait az Oltáriszentségben ragyogó misztérium körül rendezi meg a katolicizmus (...) a vele szemben pártütő minden profánság és alacsonyság ellen tiltakozó szent tüntetés gyanánt. (...) Senki előtt sem rejtély, hogy tervszerű hadművelet folyik nem egyes hittételek s nem is a katolikus Egyház vagy bármely más felekezet pozíciói, hanem az egész vallásos életszemlélet és minden természetfölötti gondolkozás ellen. (...) De hogy ebből a kegyetlenségből mily barbárság táplálkozik, annak gyászos bizonyítéka a feldúlt családi otthon, tönkretett erkölcsi rend, teljes gazdasági bizonytalanság, amely alatt hívő és hitetlen egyaránt a legnagyobb megalázottságban szenved. (...) Az *Eucharisztikus Világkongresszus* (...) csak építeni akar és senki jogos érdekeit és érzelmeit nem kívánja érinteni. Az istenhit és Krisztus-imádás elmélyítésével csak a vallástalan tagadás szellemével szemben akar gátat emelni s e nemes törekvés bizonyára minden jóakaró ember rokonszenvével találkozik.”⁴¹

+

+

+

⁴¹ Glattfelder Gyula: Ó jöjj el Szeretetlakoma! Katolikus Magyarok Vasárnapja 1976. 83 l.

Balás Béla püspökatyá visszaemlékezése egyik nevezetes belügyis kihallgatására

Anyanyelvünk

„Akkor történt, amikor már órák óta hallgattam a BM-ben. Arra még emlékeztem, hogy a Gyorskocsi utcáról léptem az épületben. Felkísértek egy emeleti irodába, szembeültettek az ablakkal, úgy, hogy a Kacsá utca felé bámulhattam a semmibe. Mögöttem a párnázott ajtó, kulcsra zárva, előttem az otromba íróasztalon vészjósló akták. Reggel óta záporoztak a kérdések, ki szólt kinek, és ki volt a vezetőnk, meg hogy mit csináltunk, mire gondoltunk. Közben – az idő múlásával fordított arányban – lassan, de biztosan esett a „dráma” feszültsége. Délutánra a „szigorúan titkos” eljárás már határozottan kezdett unalmassá válni. Sajnáltam a körülöttem fontoskodó, egymást váltogató tiszteket. Nehezen tákolták össze ezt az ügyet, az ő ügyüket, amitől a keresetük függött. És akkor – magam sem tudtam, miféle erő szállt meg –, váratlanul megszólaltam:

– Szeretnék valamit elmesélni.

Mintha villanyáram érte volna, úgy felelevenedett erre kihallgatóm:

– Na, végre! Beszéljen csak!

– Olvastam valahol, az amerikaiak a II. világháború vége felé navahó indiánokat is besoroztak. Szegénykék az égvilágon semmihez sem értettek. A csendes-óceáni egységekhez osztották be őket, a hírszerzőkhöz. A híreket – mivel még angolul sem tudtak – saját nyelvükön, a navahón továbbították, és csak a célállomáson fordították vissza angolra. A japán kémelhárítás természetesen észlelte az adásokat. A háború végéig megfeszítve dolgoztak, hogy megfejtsék, miféle titkos kódot, milyen jelrendszert használnak az amerikaiak. Nem jöttek rá, hogy nincs titok, nincs trükk, csak az anyanyelvüket beszélik... Na, már most – tértem vissza a jelenbe –, maguk évek óta lázasan keresik a Regnum „titkát”, lehallgatják telefonjainkat, felbontják leveleinket, figyelik minden lépésünket. Ha valaki a világon ismer minket, akkor önök biztosan. Maguk tudják a legjobban, politikával nem foglalkoztunk, valutát nem csempésztünk, és eddig, hála Istennek, semmi komolyabb ballépést nem követtünk el. Egyet azonban nem vettek észre.

– Mi az? – csapott le mohón az én tisztem.

– Csak annyi, hátha azért nem találtak eddig se titkot, se trükköt, mert az nincs. Más viszont van. Hátha mégiscsak van Isten, és mi Őbenne mégiscsak hiszünk, és ezért tettük, amit tettünk, mi az „anyanyelvünkön”beszéltünk!

Filmezni kellett volna azt az elképedt arcot, azt az örökkévalóságnak tűnő pár másodpercnyi csendet. Egyszerre csak megrázkódott. Hatalmasat ordítva, ököllel rávágott az asztalra, csak úgy ugrált az üveg hamutartó.

– Ugyan kérem! Én nem hiszek Istenben, én itt a földön élek, Magyarországon! Itt pedig proletárdiktatúra van. Itt az lesz, amit mi akarunk!!! Érti?

– Értem én – válaszoltam halkán, visszahúzódva melankóliámba – csak arra gondoltam, a jó detektív az összes lehetőséget végigvizsgálja. Csak segíteni akartam.

Most, sok év múltán még mindig ámulok, ha erre a jelenetre visszaemlékezem. Mitől döbbsent meg ennyire az a hivatalnok?

Amikor a csillagászok a Neptunusz „pályazavarain” töprengtek, hamar rájöttek, hogy kell ott még valami más erőnek is lenni, ami nem látszik, de hat. Így találtak rá az addig ismeretlen bolygóra, a Plútóra. Hasonlóságot érzek az ismeretlen bolygó és a Regnum között.

Nem a tetteinkkel volt a baj, hanem a pusztá létünk fájt egyeseknek. Okkal.

Ma már – megilletődve, a méltatlanságunk tudatában –, tudjuk, az „erő túlárado nagyságát” (2 Kor 4,7) hordoztuk. Rajta kívül más titkunk nem volt. Az Ő nyelvét beszéltük... – és ez volt az a pont, ahol az a régi belügyis feladta a nyomozást.”⁴²

⁴² Balás Béla – Bolberitz Pál: Regnum Marianum. Éghajlat Könyvkiadó, Budapest, 2016. 143-144.

Hívek könyörgése – 2018. Mindszenty-konferencia szentmiséjén

Pap: Terjesszük kérésünket bizalommal Atyánkhoz, a mindenható Istenhez, aki meghívott és vezet bennünket üdvösségünk útján. Mindig készséges szívvel és tudatosan fogadjuk kegyelmét, különösen most, amikor Fiának, Jézus Krisztusnak áldozatát bemutatjuk mindhalálig hűséges szolgája, Mindszenty József bíboros emlékkonferenciájának napján.

1. *Mennyei Atyánk!* Keresztény hitéről csak akkor tanúskodhat bárki is, ha teljesen tudatában van mindannak a ténynek, ami a tanúskodás tárgyhoz tartozik. Szent Pál figyelmeztet: az odafönt valókat keressétek. Ahogyan a történelemben az erő annak az időnek a hossza szerint mutatkozik meg, amelyben helytáll, ugyanúgy van ez az Egyház történetében is. Add Urunk, hogy senki ne meneküljön terveid megvalósítása előtt. Ismerjék meg rajtunk keresztül is minél többen és minél mélyebben a hamisítatlan katolikus tanítást, mert csak így van esély a fennmaradásra ebben az egyre hitetlenebb és keresztényellenes világban.
2. *Urunk Jézus!* Mindszenty bíboros, – amikor őt az akkori rendszer a maga érdekében alkudozásokra akarta rávenni – fogságában a következőt mondotta: „Jobb nekem maradnom a Börzsöny vadonában, Petényben. Meg lesz az a tudatom, hogy nem adok fel abból, amiből nem lehet, nem szabad feladni: hogyha mennék, birkózó angyalra akadnék, mint útközben Jákob.” Add Urunk, hogy életünket mindig az időt álló, korrekt, erkölcsileg helyes állásfoglalások és elvek irányítsák. Mindszenty bíborossal együtt tudjuk mi is elmondani: „mindig őszintén beszéltem, vagyis kertelés nélkül azt, amit igaznak és helyesnek tartok.”

3. *Szentlélekisten!* Ma sokan gyakorlati ateisták, azaz úgy élnek, mintha nem volna Isten; Ezek – Mindszenty bíboros szavaival élve – „magával az igazsággal akasztanak tengelyt.” Ez olykor önhibájukon kívül történik így, de legtöbbször a saját hibájuk következménye, mert döntésük mögül hiányzik a logikus gondolkodás és a felelős körültekintés. Mindszenty bíboros azt is mondotta: „Azzal legyünk tisztában, hogy a társadalomban vagy a valláserkölc, vagy a bűn rothadása a közügy, ez az élet kérlelhetetlen logikája és váltógazdasága.” Add Urunk, hogy Tőled kapott talentumaink birtokában az igaz vallásnak, mint igazságnak nyilvánossági jogot és érvényesülést szerezzünk az élet egész vonalán, és így a vallás a magán- és közösségi embernek ez által is megbízható vezére legyen az élet útján.
4. *Mindenható Istenünk!* Mindszenty bíboros az utolsó szó jogán a következőket mondotta: „Reám a II. világháborús összeomlás után egy nehéz történelmi szerep várt, s ez abban állott, hogy nekem kellett az Evangélium összefogó világosságának és szeretetének a meghirdetője lenni.” Az ország első főpapja az akkori egyenlőtlen harcban a magyar nép elhivatott vezetőjeként az alapvető emberi szabadságjogok rendíthetetlen védelmezőjévé emelkedett. Mi is mindnyájan kaptunk valamilyen nélkülözhetetlenül fontos feladatot az üdvözítés művében. Add Urunk, hogy ezt a szolgálatot mindig szívesen vállaljuk és szüntelenül érezzük felelősségünket mindazok üdvösségéért, akiket Te ránk bízál, és akiket majd számon is kérsz rajtunk.
5. *Égi Édesanyánk, Mária!* Segíts minket szüntelen közbenjárásoddal, hogy *életünket* tegyük fel arra, hogy Hazánkban a pogányság ***minden tekintetben*** véget érjen és a Szent István király által Neked felajánlott Országunkban a vallás közügy legyen, földi és örök boldogságunk elérésére. Hozzád hasonlóan, nekünk is minden képességünkre szükségünk van Isten akaratának megvalósításához. El kell fogadnunk Szent Fiad segítségét, hiszen Ő mindnyájunkat alkalmassá tesz a reánk szabott feladatok teljesítésére. Ehhez kérjük közbejárásodat!

Pap: Mindenható Istenünk! Te légy a világító fény életünk útján. Értsük meg és fogadjuk el az üdvösség ajándékát. Add, hogy mindannyian bejussunk a Te országodba és dicsérhessünk Téged magyar szentjeink társaságában, Krisztus a mi Urunk által. Ámen.